

Kadın ve Erkek Üniversite Öğrencilerinde Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Düzeylerinin Belirlenmesi: Tanımlayıcı ve Karşılaştırmalı Bir Çalışma*

Determination of Fear of Birth Before Pregnancy in Female and Male University Students: A Descriptive and Comparative Study

Neda Beygmohammadigharehsaghal^a, Ayla Kanbur^{b**}

^a Yüksek Lisans Mezunu, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, Erzurum, Türkiye.

^b Doçent Doktor, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Erzurum, Türkiye.

** İletişimden sorumlu yazar / Corresponding author, E-mail: aylakanbur@atauni.edu.tr

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 08.05.2023

Received in revised form: 21.06.2023

Accepted: 12.07.2023

Keywords:

Fear of childbirth

Male

Pre-pregnancy period

Young

Tokophobia

ABSTRACT

Introduction: Young women and men may experience pre-pregnancy fear of childbirth. Although there are many studies on the fear of childbirth in pregnant women, there is very little information on the fear of childbirth experienced in the pre-pregnancy period in young people.

Objective: This study was conducted to determine the levels of fear of childbirth before pregnancy in young women and men considering having a child in the future.

Material and Methods: The descriptive and comparative study was conducted with 600 (301 female, 299 male) volunteer students who aged 18 and over, single, considering having a child in the future and studied at the Faculty of Veterinary, Faculty of Engineering and Faculty of Letters of a state University between February 17 and March 30, 2020. Data collection; questionnaire form and the Childbirth Fear–Prior to Pregnancy Scale were used. Data were collected using face-to-face interview method.

Results: Of the young people 50.2% are women and 49.8% are men. 73.1% of women and 71.9% of men are between the ages of 21-24. The mean pre-pregnancy fear of childbirth scores of young people were 36.89 ± 9.26 in women and 31.50 ± 7.26 in men. In-group comparisons, no significant difference was found between fear of childbirth scores according to descriptive characteristics in young women and men ($p > 0.05$). When fear of childbirth young people were compared between the groups; according to the variables of age, faculty, class, family and income status, it was determined that women experienced more fear of childbirth than men ($p < 0.05$).

Conclusion: Although the fear of childbirth before pregnancy is seen at an undeniable level in young women and men, it is experienced at a higher level in women than in men.

MAKALE BİLGİLERİ

Makale Geçmişi:

Geliş Tarihi: 08.05.2023

Revizyon Tarihi: 21.06.2023

Kabul Tarihi: 12.07.2023

Anahtar Kelimeler:

Doğum korkusu

Erkek

Gebelik öncesi dönem

Genç

Tokofobi

ÖZET

Giriş: Genç kadın ve erkekler; gebelik öncesi doğum korkusu yaşayabilmektedir. Gebelerde doğum korkusuna yönelik yapılan pek çok çalışma bulunmasına karşın, gençlerde gebelik öncesi dönemde yaşanan doğum korkusuna yönelik çok az bilgi mevcuttur.

Amaç: Bu araştırma gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen genç kadın ve erkeklerin gebelik öncesi doğum korkusu düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Gereç: Tanımlayıcı ve karşılaştırmalı tipteki araştırma; 17 Şubat-30 Mart 2020 tarihleri arasında bir devlet Üniversitesinin Veteriner Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi'nde eğitim gören 18 yaş ve üzerinde, bekâr olan, gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 600 (301 kız, 299 erkek) öğrenci ile yürütüldü. Verilerin toplanmasında; anket formu ve gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği kullanıldı. Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak toplandı.

Bulgular: Çalışma kapsamındaki gençlerin %50.2'sini kadınlar, %49.8'ini erkekler oluşturmaktadır. Genç kadınların %73.1'i, erkeklerin ise %71.9'u 21-24 yaş arasındadır. Gençlerin gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamaları kadınlarda 36.89 ± 9.26 , erkeklerde 31.50 ± 7.26 'dır. Grup içi karşılaştırmalarda genç kadın ve erkeklerde tanıtıcı özelliklere göre gebelik öncesi doğum korkusu puanları arasında anlamlılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bunun yanında genç kadın ve erkeklerde gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamaları gruplar arası karşılaştırıldığında; yaş, fakülte, sınıf, aile ve gelir durumu değişkenlerine göre tüm gruplarda kadınlarda erkeklerden daha fazla doğum korkusu yaşandığı saptandı ($p < 0.05$).

Sonuç: Gebelik öncesi doğum korkusu genç kadın ve erkeklerde yadsınmaz düzeyde görülmekle birlikte kadınlarda erkeklerden daha fazla düzeyde yaşanmaktadır.

*Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı tarafından 2021 yılında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

1. Giriş

Doğum çoğu kadın için önemli bir yaşam olayı olmakla birlikte, tüm koşulları kontrol edilemeyen bir süreçtir (1). Bu süreçte kadınların çoğu doğum olayının bilinmeyen, tahmin edilemeyen ve kontrol edilemeyen doğasına tepki oluşturabilirler ve bu tepki doğum korkusu olarak ortaya çıkarabilir. Doğum korkusu kişiler arasında farklılık gösterebilir. Bireylerin bazıları daha düşük düzeyde korku yaşarken, bazıları şiddetli düzeyde korku yaşayabilmektedir (2-4). Gebelerin %80'i hafif düzeyde, %20'si orta düzeyde, %6-10'u ileri düzeyde doğum korkusu yaşamaktadır. Ayrıca doğum korkusu gebelikten önce de oluşabilmektedir (4-7).

Doğum korkusu eğer kabul edilebilir düzeyde ise doğuma hazırlık sürecinde kadına yardımcı olabileceği belirtilmektedir (8). Ancak, korku gebelikten önce oluşur veya çok şiddetli olursa "tokofobi" adını alır (4). Hofberg ve Brockington (9) tokofobiyi; gebeliğe özgü spesifik bir anksiyete çeşidi ve doğum sırasında ölme korkusu şeklinde tanımlamışlardır. Tokofobi, patolojik doğum korkusu olarak da kabul edilmektedir (4,9,10).

Doğum korkusunun hem sosyal hem de kişisel bir yönü olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle doğum korkusunun birçok farklı nedeni bulunmaktadır. Doğum esnasında bebeğe ya da kendisine herhangi bir zarar geleceğinin korkusu, doğum ağrılarının başlaması (11,12), kendini kaybetme ve sağlık profesyoneline olan güvensizlik bu nedenlerin büyük kısmını oluşturmaktadır (13,14). Kadının önceki doğumuna ilişkin travmatik doğum hikâyesi, doğum hakkında duyduğu olumsuz deneyimler, sosyal destek yetersizliği, cinsel hayatının olumsuz etkilenmesi düşüncesi, cinsel istismar hikâyesi, düşük benlik saygısı, anksiyete gibi birçok faktör tokofobinin nedenleri olarak sayılabilmektedir (10,15-19). Doğum korkusunun aynı nedenleri gibi komplikasyonları da fazladır. Doğum korkusu; fetal hipoksi, fetal distres, preterm eylem, postterm eylem, müdahaleli doğum, uzamış eylem, acil sezaryen, elektif sezaryen gibi birçok komplikasyona sebep olabilir (8,10,16). Ayrıca doğum korkusu doğum şekli olarak sezaryen tercihine neden olmaktadır (20).

Doğum korkusu gebelikten önce de oluşabilmektedir ve kadınların %13'ü yaşadıkları doğum korkusu nedeniyle gebelik planlarını erteleyebilmekte ya da gebe kalmaktan kaçınabilmektedirler (4-7). Hatta kadınlar gebeliklerini sonlandırmayı bile isteyebilmektedirler (21,22). Gebelerde doğum korkusuna yönelik yapılan pek çok çalışma bulunmasına karşın, gençlerde gebelik öncesi dönemde yaşanan doğum korkusuna yönelik çok az bilgi mevcuttur. Özellikle erkeklerde yapılan çalışmalar sınırlıdır. Baba adaylarına yönelik yapılan çalışmalarda yaklaşık %11-13'ünün doğum eyleminden korktuğu belirlenmiştir (23,24). Baba adaylarında gerçekleşen

doğum korkusunun başlıca nedenleri; eşine ve bebeğine gelecek olan muhtemel zarar, annenin yaşayacağı ağrı, çaresizlik ve doğum sırasında oluşabilecek komplikasyonlardır (24).

Literatüre baktığımızda; son zamanlardaki çalışmaların, gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen gençlerin doğumla ilgili tutumlarına odaklandıkları görülmektedir (24-26). Stoll ve ark. (27) yaptıkları çalışmada; genç kadınların %13.6'sının, genç erkeklerin %3.5'inin gebelik öncesi dönemde ileri düzeyde doğum korkusu yaşadıklarını belirlemişlerdir. Gebelik öncesi doğum korkusu yaşayan genç kadınlar; doğum sırasında fiziksel zarara uğramaktan ve doğum ağrısı ile baş edemeyeceklerinden korktuklarını, bu nedenle de doğum düşüncesinin kendilerine savunmasız hissettirdiklerini belirtmişlerdir. Erkekler ise doğumun riskli bir olay olduğunu, birçok istenmeyen durum oluşabileceğini ve doğumda kadın vücudundaki değişimlerin kendilerinde endişeye neden olduğunu ifade etmişlerdir (27).

Tüm bu sonuçlar; gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen genç kadın ve erkeklerin, gebelikten önce de doğum korkusu yaşamakta olduğunu göstermektedir. Ancak gençlerde gebelik öncesi doğum korkusunu araştıran yeterli sayıda çalışma mevcut değildir. Doğum korkusunun prenatal bakım hizmetlerinde bile göz ardı edildiğini düşünecek olursak, gebelik öncesi dönemde yeterince dikkate alınmadığını söylemek zor olmaz. Gebelik öncesi dönemde çiftlerde doğum korkusunun belirlenmesine gereken önem verilmelidir. Özellikle ülkemizde yüksek olan sezaryen oranlarının azaltılması için geleceğin anne ve babası olacak gençlerde doğum korkusunu azaltmaya yönelik çalışmaların ön plana alınması gerekmektedir. Gençler gebelik öncesi dönemde özellikle prekonsepsiyonel dönemde psikolojik olarak doğuma hazırlanmalıdır. Gençler doğum korkusu açısından taranmalı ve korku nedenleri açığa çıkarılmalıdır. Bu nedenle ebelerin, gebelik öncesi dönemden başlayarak çiftlere ihtiyaç duydukları ve gerekli gördükleri danışmanlık hizmetlerini vermeleri önemlidir.

Bu araştırmanın amacı gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen genç kadın ve erkeklerin gebelik öncesi doğum korkusu düzeylerinin belirlenmesidir.

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırmanın türü

Araştırma tanımlayıcı ve karşılaştırmalı niteliktedir.

2.2. Araştırmanın yeri ve zamanı

Araştırma, 17 Şubat 2020 - 30 Mart 2020 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinin; Veteriner Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi'nde gerçekleştirilmiştir. Bu fakültelerin

seçilme sebebi sağlık, sosyal ve fen alanlarında okuyan karışık bir gruba ulaşmaktır.

2.3. Araştırmanın evren ve örnekleme

Araştırma evrenini bir devlet üniversitenin; Veteriner Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi'nde, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmeksizin araştırmaya katılmaya gönüllü ve ulaşılabilen 600 öğrenci (301 kız öğrenci, 299 erkek öğrenci) çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Veteriner Fakültesi 199 öğrenci (100 kız, 99 erkek), Mühendislik Fakültesi 201 öğrenci (101 kız, 100 erkek), Edebiyat Fakültesi 200 öğrenci (100 kız, 100 erkek) araştırmaya dahil edilmiştir. Örneklem büyüklüğünün yeterliliğini belirlemek için yapılan post hoc güç analizi sonucunda; çalışmanın 0.05 anlamlılık düzeyinde %95 güven aralığında orta etki büyüklüğünde, gücünün 0.98 olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar örnekleme alınan kişi sayısının yeterli olduğuna işaret etmektedir (28). 18 yaş ve üzerinde olmak, bekâr olmak, gebe olmamak, gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünmek, tanı almış ruhsal bir problemi olmamak, araştırmaya katılmaya gönüllü olmak araştırmaya alınma kriterlerini oluşturmaktadır.

2.4. Veri toplama araçları

Verilerin toplanmasında anket formu ve Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği kullanıldı.

Anket Formu: Form, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 7 sorudan oluşmaktadır.

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (GÖDKÖ): Kadın ve erkeklerin gebelik öncesi doğum korkusunu ölçmek amacıyla Stoll ve ark. (27) tarafından geliştirilen ölçeğin, Uçar ve Timur Taşhan (29) tarafından 2018 yılında Türkçe geçerlik-güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek; kadın ve erkekler için olmak üzere iki ayrı formdur. Her iki form on maddeden oluşmakta ve 6'lı likert tipindedir (1 "kesinlikle katılmıyorum", 6 "kesinlikle katılıyorum"). Ölçekten alınabilecek minimum puan 10, maksimum puan 60'dir. Ölçek toplam puanının yüksek olması, korku düzeyinin fazla olması şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçeğin Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Cronbach alfa değeri 0.89, Erkek Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Cronbach alfa değeri 0.84 olarak bulunmuştur (29). Bu çalışmada kadınlar için Cronbach alfa değeri 0.81, erkekler için Cronbach alfa değeri 0.62 olarak bulundu.

2.5. Veri toplama yöntemi

Verilerin toplanmasında yüz yüze görüşme yöntemi kullanıldı. Veriler öğrencilerin ders saatleri dışında ve hafta içi günlerde toplandı. Ders bitiminde öğrencilere duyuru yapılarak katılmak isteyenler belirlendi. Anket formları sınıf ortamında, gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra dağıtıldı ve bireysel olarak

doldurmaları istendi. Formların uygulanması yaklaşık 10 dakika sürdü.

2.6. Etik kurul onayı

Araştırmaya başlamadan önce Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurul Başkanlığı'ndan etik kurul onayı (Tarih: 28/10/2019, Sayı: 19/12) ve araştırmanın yapılacağı kurumdan yazılı izin (2019-48942413-300-E.1900361563) alındı. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler çalışma hakkında bilgilendirilerek onamları alınmıştır. Bu çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yürütüldü.

2.7. İstatistiksel analiz

Araştırmanın verileri veri analizi programında değerlendirildi. Verilerin normallik değerleri için skewness – kurtosis değerleri incelendi. Verilerin normal dağılımı için skewness – kurtosis değerlerinin -1, +1 arasında yer alması gerekmektedir. Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği kadınlar için skewness değeri: -0.01, kurtosis değeri: -0.66; erkekler için skewness değeri: 0.001, kurtosis değeri: -0.42'dir. Veriler normal dağıldığı için parametrik analizler kullanıldı. Değerlendirmelerde; yüzdelik dağılım, ortalama, standart sapma, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), bağımsız gruplarda t testi analizi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi, $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

2.8. Araştırmanın değişkenleri

Bağımsız Değişken: Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri.

Bağımlı Değişken: Öğrencilerin gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği puan ortalaması.

2.9. Araştırmanın sınırlılıkları

Araştırma, çalışma kapsamına alınan öğrenciler ile sınırlıdır. Araştırma verilerinin toplanması süreci, Covid-19 pandemisi nedeniyle üniversitelerde yüz yüze eğitime ara verilmesine (Mart 2020) denk gelmiştir. Öngörülemeyen bu durum nedeniyle; veri toplanmasında daha geniş bir örnekleme ulaşılamaması ve örneklem seçimi araştırmanın sınırlılığıdır. Ayrıca örnekleme sadece ilerde çocuk sahibi olmayı düşünen gençlerin alınması bir diğer sınırlılıktır.

3. Bulgular

Çalışma kapsamındaki gençlerin %50.2'sini kadınlar, %49.8'ini erkekler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamındaki genç kadınların %73.1'i 21-24 yaş arasında, %33.6'sı mühendislik fakültesinde okumakta, %39.9'u üniversite 2. sınıf öğrencisidir ve %39.9'u öğrenci yurdunda kalmaktadır. Araştırma kapsamındaki genç erkeklerin %71.9'u 21-24 yaş arasında, %33.4'ü mühendislik fakültesinde ve %33.4'ü edebiyat fakültesinde okumaktadır. Erkek

öğrencilerin %29.1'i 3. sınıf öğrencisidir ve %39.5'i öğrenci yurdunda kalmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Gençlerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı (n=600)

Özellikler	Kadın (n=301)		Erkek (n=299)	
	n	%	n	%
Yaş				
20 ve altı	50	16.6	59	19.7
21-24 arası	220	73.1	215	71.9
25 ve üzeri	31	10.3	25	8.4
Fakülte				
Edebiyat Fakültesi	100	33.2	100	33.4
Mühendislik Fakültesi	101	33.6	100	33.4
Veteriner Fakültesi	100	33.2	99	33.2
Sınıf				
1	17	5.6	51	17.1
2	120	39.9	86	28.8
3	102	33.9	87	29.1
4	62	20.6	62	20.7
5	-	-	13	4.3
Aile Gelir Durumu				
Kazanç giderden fazla	85	28.2	75	25.0
Kazanç gidere denk	194	64.5	167	55.9
Kazanç giderden az	22	7.3	57	19.1
Aile Yerleşim Yeri				
Köy	9	3.0	49	16.4
İlçe	77	25.6	91	30.4
İl	215	71.4	159	53.2
Kaldığı Yer				
Yurt	120	39.9	118	39.5
Ailenin Yanı	104	34.6	89	29.8
Apart	56	18.5	20	6.6
Öğrenci Evi	21	7.0	72	24.1

Araştırmaya katılan gençlerin gebelik öncesi doğum korkusu puanı kadınlarda 14-60 puan arasında değişmekte, ortalama olarak 36.89±9.26'dır. Erkeklerde ise 15-60 arasında değişmekte olup ortalama 31.50±7.26'dır. Gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamaları karşılaştırıldığında genç kadın ve erkeklerin doğum korkusu puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık gösterdiği görülmektedir (p<0.001) (Tablo 2).

Tablo 2. Gençlerin gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması

Cinsiyet	Kadın (n=301) x̄ ± SS	Erkek (n=299) x̄ ± SS	Test ve p değeri
Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği	36.89±9.26	31.50±7.26	t= 7.925 p= 0.000 ^a

^ap<0.001, t: Bağımsız gruplarda t testi

Tablo 3'de görüldüğü gibi yapılan grup içi karşılaştırmalarda genç kadın ve erkeklerde; yaş, fakülte, sınıf, aile gelir durumu ve aile yerleşim yerine göre gebelik öncesi doğum korkusu puanları arasında anlamlılık olmadığı görülmektedir (p>0.05). Tanıtıcı özelliklere göre genç kadın ve erkeklerde gebelik öncesi doğum

korkusu puan ortalamaları gruplar arası karşılaştırıldığında; 20 yaş ve altı grup ile 21-24 yaş grubundaki kadınlarda, erkeklere göre doğum korkusu daha yüksektir (p<0.001). 25 yaş ve üzeri gruplardaki genç kadınlarla, genç erkekler arasında ise anlamlı farklılık bulunmamıştır (p>0.05) (Tablo 3).

Tablo 3. Gençlerin tanıtıcı özellikleri ile gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalamasının karşılaştırılması

Özellikler	Kadın x̄±SS	Erkek x̄±SS	Test ve p değeri
Yaş			
20 ve altı	37.40±8.55	30.76±7.47	t=4.336, p=0.000 ^a
21-24 arası	36.98±9.34	31.71±7.34	t=6.549, p=0.000 ^a
25 ve üzeri	35.38±9.91	31.44±6.17	t=1.822, p=0.074
Test	F=0.499	F=0.394	
p değeri	p=0.608	p=0.675	
Fakülte			
Edebiyat Fakültesi	37.95±6.69	31.67±5.68	t=7.149, p=0.000 ^a
Mühendislik Fakültesi	35.98±11.13	31.76±7.50	t=3.154, p=0.002 ^b
Veteriner Fakültesi	36.75±9.37	31.07±8.41	t=4.496, p=0.000 ^a
Test	F=1.155	F=0.263	
p değeri	p=0.317	p=0.769	
Sınıf			
1	36.64±7.53	30.37±8.22	t=2.780, p=0.007 ^b
2	38.23±8.72	32.20±6.80	t=5.561, p=0.000 ^a
3	36.49±9.22	30.65±7.28	t=4.765, p=0.000 ^a
4	35.01±10.49	32.59±6.52	t=1.542, p=0.126
5	-	31.69±9.16	-
Test	F=1.768	F=1.164	
p değeri	p=0.153	p=0.327	
Aile Gelir Durumu			
Kazanç giderden fazla	36.96±9.93	31.68±7.51	t=3.819, p=0.000 ^a
Kazanç gidere denk	36.34±8.61	31.28±7.01	t=6.154, p=0.000 ^a
Kazanç giderden az	41.40±11.15	31.91±7.76	t=3.665, p=0.001 ^b
Test	F=2.996	F=0.189	
p değeri	p=0.051	p=0.828	
Aile Yerleşim Yeri			
Köy	41.44±8.15	33.36±8.72	t=2.576, p=0.013 ^b
İlçe	37.55±9.13	30.59±7.24	t=5.404, p=0.000 ^a
İl	36.46±9.32	31.44±6.71	t=6.048, p=0.000 ^a
Test	F=1.525	F=2.351	
p değeri	p=0.219	p=0.097	

^ap<0.001, ^bp<0.05 F: Tek yönlü varyans analizi, t: Bağımsız gruplarda t testi

Gençlerin öğrenim gördükleri fakültele göre kadın ile erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (p<0.001, p<0.01, p<0.001). Tüm gruplarda kadınların doğum korkusu puan ortalaması erkeklerden daha yüksektir. Aynı şekilde gençlerin devam ettikleri sınıflara göre 1., 2. ve 3. sınıfa giden kız ve erkek öğrencilerde doğum korkusu düzeyi açısından cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0.01, p<0.001, p<0.001). 4. sınıfa devam eden öğrenciler arasında ise anlamlı farklılık yoktur (p>0.05) (Tablo 3).

Öğrencilerin aile gelir durumu ve ailelerinin köyde, ilçede ve ilde oturma durumlarına göre karşılaştırıldığında da tüm gruplarda kadınların doğum korkusu puan ortalamasının erkeklerden fazla olduğu ve cinsiyetler arasındaki farkın anlamlılık gösterdiği saptanmıştır (Tablo 3).

4. Tartışma

Doğum korkusunun gebelik öncesi dönemde oluşmuş olması ya da gebelik durumunun korkunun şiddetinin artmasına sebep olması "Tokofobi" olarak adlandırılmaktadır (8). Doğum korkusu kendine has bir fobi çeşididir. Bu korku; bazı kadın ve erkeklerde çocuk sahibi olmak istemelerine rağmen gebeliğin önlenmesine ve/veya sezaryen doğumu tercih etmelerine sebep olmaktadır (30). Ölçekten alınabilecek puanın 10-60 arasında olabileceği göz önünde bulundurulduğunda; bu çalışma sonucunda hem genç kadınlarda hem de genç erkeklerde doğum korkusu puan ortalamasının yadsınamaz derecede olduğu görülmektedir. Kadınlarda erkeklerden daha fazla doğum korkusunun olması beklenen bir sonuç olmasına karşın, genç kadın ve erkeklerde doğum korkusunun ne düzeyde olduğunun ortaya konması açısından çalışma sonucu önemlidir. Çünkü henüz bekâr ve gebe olmayan bir grupta yaşanan doğum korkusu; gebelik planlama, doğum şekli vb. konular üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilmektedir. Doğum korkusu sadece gebelerde değil, ileride gebelik düşünen genç bireylerde de yaşanmaktadır. Yapılan çalışmalar doğum korkusunun; gebelik öncesi dönemde de oluşabileceğini ve kadınların %13'ünün korkuları sebebiyle gebeliklerini ertelediklerini ya da gebelikten kaçınabildiklerini göstermektedir (4-7). Kapısız ve ark.'nın (31) çalışmasında üniversite öğrencilerinin doğumla ilgili korkularının olduğu, aynı şekilde Stoll ve ark.'nın (26) çalışmasında da öğrencilerin doğum korkusu yaşadığı belirlenmiştir. Antic ve ark.'nın (32) 2019 yılında yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin %25.9'u klinik düzeyde doğum korkusu bildirmiştir. Literatürde doğum korkusunun erkeklerde de görüldüğünü gösteren çalışma sonuçları mevcuttur (33,34). İsviçre'de yapılan bir çalışmada, babalarda doğum korkusu prevalansı %13.6 olarak bulunmuş; bu korku ile ilişkili faktörler ise doğum yaklaştıkça pozitif duygularda azalma, sezaryen ile doğum isteği vb. olarak tanımlanmıştır (31). Yapılan çalışmalarda, baba adaylarının yaklaşık %11-13'ünün doğum eyleminden korktuğu belirlenmiştir (23,24).

Farklı bir açıdan bakacak olursak; Weeks ve ark. (35) gençlerde yaptıkları çalışmalarında doğum korkusu nedeniyle gençlerin sezaryeni tercih etmek istediklerini bulmuştur. Öğrencilerde yapılan bir çalışmada yüksek doğum korkusu olan öğrencilerin; doğumu korkutucu ve acı verici bir olay olarak tanımladıkları ve obstetrik müdahaleleri doğum eylemini daha yönetilebilir hale getirmenin bir yolu olarak gördükleri belirtilmiştir (25). Türkiye'de oldukça yüksek olan sezaryen oranını azaltmak; primer ve planlı sezaryen oranlarını azaltabilmekten geçer. Doğum korkusu ile ilgili çalışmalar her ne kadar gebe olan kadınlarda daha çok çalışılsa da, doğuma yönelik tutumlar ilk gebelikten çok önce kazanılmaktadır. Bu nedenle

gebelik öncesi dönemde genç kadın ve erkeklerde doğum korkusunun ne kadar yaygın olduğunun bilinmesi ve farklı boyutlar yönünden araştırılması oldukça önemlidir.

Çalışma bulgularına göre grup içi karşılaştırmalarda genç kadın ve erkeklerde yaş, fakülte, sınıf, aile gelir durumu ve aile yerleşim yerine göre gebelik öncesi doğum korkusu düzeyi arasında fark olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgulara göre genç kadın ve erkeklerde değişkenlere göre doğum korkusu düzeyinin değişmediği ve hep aynı seviyede seyrettiği söylenebilir. Benzer şekilde Güleç Şatır (36) yaptığı çalışmada; öğrencilerde yaşanan yerleşim yerinin, doğum korkusunu etkilemediğini belirlemiştir. Antic ve ark. (32) tarafından kadın öğrencilerde yapılan çalışma sonuçlarında ise doğum korkusu ile yaşanan yer arasında düşük ancak anlamlı korelasyon olduğu, kentsel alanlarda yaşayan kadın öğrencilerde daha yüksek doğum korkusu seviyesinin olduğu saptanmıştır. Bu çalışma kapsamında sağlık, fen ve sosyal bilimler alanından farklı fakültelerin alınmasının sebebi; farklı bilim dallarındaki gençlerin bakış açısını değerlendirmektir. Çalışma sonucuna göre; fakülteler arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Edebiyat fakültesinde eğitim gören kız öğrencilerde puan ortalaması 37.95±6.69, mühendislik fakültesinde eğitim görenlerde 35.98±11.13, veteriner fakültesinde eğitim görenlerde 36.75±9.37'dir. Güleç Şatır'ın (36) hemşirelik bölümü öğrencilerinde yaptığı çalışmada; gebelik öncesi doğum korkusu puan ortalaması bu çalışmaya nazaran biraz daha yüksek (41.70±8.30) seyretmiştir. Antic ve ark. (32) ise sağlık bilimlerinde okuyan kadın öğrencilerin doğum korkusu düzeylerini daha düşük olarak saptamakla birlikte, sağlık bilimlerinde okuyan öğrenciler örneklemin sadece %17.8'ini oluşturmaktadır. Görüldüğü gibi farklı çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bu durum çalışmaların yapıldığı bölgelerin ve örneklem gruplarının farklılığından kaynaklanabilir. Gençlerde doğum korkusunu etkileyen faktörlerle ilgili daha geniş çalışmaların yapılması, bu alana katkı sunması açısından önemlidir.

Öğrencilerde gruplar arası karşılaştırmalara bakıldığında; gebelik öncesi doğum korkusu düzeylerinin genç kadın ve erkeklerde yaş gruplarına göre 20 yaş ve altı grup ile 21-24 yaş grubundaki kadınlarda erkeklere göre doğum korkusunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Gençlerin öğrenim gördükleri fakültelere ve devam ettikleri sınıflara göre; kadınların doğum korkusu düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu belirlendi. Aynı şekilde aile gelir durumuna göre; tüm gruplarda genç kadınların doğum korkusu puanının erkeklerden daha yüksek olduğu saptandı. Ayrıca öğrencilerin ailelerinin yerleşim yerlerine göre de genç kadınların puan ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu belirlendi.

Stoll ve ark. (27) yaptıkları çalışmada; genç kadınların %13.6'sının, genç erkeklerin %3.5'inin gebelik öncesi dönemde ileri düzeyde doğum korkusu yaşadıklarını belirlemişlerdir. Gebelik öncesi doğum korkusu yaşayan genç kadınlar; doğumda fiziksel zarar görmekten ve doğum ağrısına dayanamayacaklarından korktuklarını, bu nedenle doğum düşüncesinin kendilerine savunmasız hissettirdiklerini belirtmişlerdir. Erkekler ise doğumun riskli bir olay olduğunu, birçok istenmeyen durum oluşabileceğini ve doğum sırasında kadın vücudundaki değişimlerin kendilerinde endişeye neden olduğunu belirtmişlerdir (27). Bazı bulgular, doğum korkusunun hiç gebe kalmamış dört genç kız öğrenciden yaklaşık birini etkilediğini göstermektedir (32). Eriksson ve ark.'nın (23); 410 kadın ve 329 erkek ile yaptıkları çalışmada ise kadınların %23'ü, erkeklerin %13'ü yoğun korku bildirmişlerdir. Ayrıca erkeklerin %29'unun orta derecede, %30'unun hafif derecede doğum korkusu yaşadığı belirlenmiştir (23). Bir diğer çalışmada, kız öğrencilerin doğum korkusu puanları erkek öğrencilere göre daha yüksek olarak bulunmuştur (26). Görüldüğü gibi farklı çalışma sonuçlarında da genç kadınlarda erkeklerden daha fazla doğum korkusu yaşandığı bulunmuştur. Ancak bu sonuçlar, sadece genç kadınlarda gebelik öncesi doğum korkusunun ele alınması gerektiği şeklinde yorumlanmamalıdır. Hem bu çalışma sonuçlarında hem de farklı çalışma sonuçlarında, her iki cinsiyette de doğum korkusu düzeyinin yadsınmayacak düzeyde olduğu görülmektedir. Kadınlarda doğum korkusu daha yüksek olsa da; genç kadın ve erkeklerde doğum korkusunu etkileyen faktörlerin ortaya konması gerekli önlemlerin erken dönemde alınabilmesi açısından oldukça önemlidir.

5. Sonuç ve Öneriler

Gençlerin gebelik öncesi doğum korkusu, hem kadınlarda hem de erkeklerde göz ardı edilemeyecek oranda yüksek seyretmektedir. Cinsiyet temelli bakıldığında; genç kadınların doğum korkusu düzeyi, genç erkeklerle oranla daha yüksektir. Gebelik ve doğumla ilgili konular; genç nesillere son derece profesyonel bilgilerle birlikte olumlu bir şekilde sunulmalı, gebelik ve doğumla ilgili bilgiler gençlerin sağlık eğitimlerine dahil edilmelidir. Gençler gebelik ve doğumla ilgili doğru medya kaynaklarına yönlendirilmeli, uygun kaynaklara doğru şekilde nasıl ulaşabileceği öğretilmelidir. Özellikle evlilik öncesi danışmanlık, prekonsepsiyonel dönem danışmanlığı ve ebeveynliğe hazırlık hizmetlerinin etkin kullanımı ve sunumu oldukça önemlidir. Doğum korkusunun kadın ve erkeklerde oluşturabileceği olumsuz etkilerini azaltmak ve sezaryen oranlarının düşürülebilmesine katkı sağlamak için genç bireylerde yaşanan doğum korkusunun; farklı popülasyonlar ve değişkenler açısından ele alınarak çalışılması

önem arz etmektedir. Gençlerde doğum korkusunun; nedenlerinin ve etkileyen faktörlerin daha geniş popülasyonlarda çalışılması önerilebilir.

Çıkar Çatışması: Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Bu çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu'ndan (Tarih: 28/10/2019, Sayı: 19/12) alınmıştır.

Yazarlık Katkısı:

NB: Veri toplama ve/veya işleme, analiz ve/veya yorum, kaynak taraması, makalenin yazımı.

AK: Fikir ve kavram, tasarım, analiz ve/veya yorum, denetleme ve danışmanlık, makalenin yazımı, eleştirel inceleme.

Kaynaklar

1. Kjrgaard H, Wijma K, Dykes AK, Alehagen S. Fear of childbirth in obstetrically low-risk nulliparous women in Sweden and Denmark. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*. 2008;26(4):340-50. doi: [10.1080/02646830802408498](https://doi.org/10.1080/02646830802408498)
2. Fisher C, Hauck Y, Fenwick J. How social context impacts on women's fears of childbirth: A Western Australian example. *Social Science & Medicine*. 2006;63(1):64-75. doi: [10.1016/j.socscimed.2005.11.065](https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2005.11.065)
3. Zar M, Wijma K, Wijma B. Relations between anxiety disorders and fear of childbirth during late pregnancy. *Clinical Psychology & Psychotherapy*. 2002;9(2):122-30. doi: [10.1002/cpp.305](https://doi.org/10.1002/cpp.305)
4. Hofberg K, Ward MR. Fear of pregnancy and childbirth. *Postgraduate Medical Journal*. 2003;79(935):505-10. doi: [10.1136/pmj.79.935.505](https://doi.org/10.1136/pmj.79.935.505)
5. Nordeng H, Hansen C, Garthus-Niegel S, Eberhard-Gran M. Fear of childbirth, mental health, and medication use during pregnancy. *Archives of Women's Mental Health*. 2012;15(3):203-9. Doi: 10.1007/s00737-012-0278-y
6. Poggi L, Goutaudier N, Séjourné N, Chabrol H. When fear of childbirth is pathological: The fear continuum. *Maternal and Child Health Journal*. 2018;22(5):772-8. doi: [10.1007/s10995-018-2447-8](https://doi.org/10.1007/s10995-018-2447-8)
7. Bakshi R, Mehta A, Mehta A, Sharma B. Tokophobia: Fear of pregnancy and childbirth. *The Internet Journal of Gynecology and Obstetrics*. 2008;10(1):9-11.
8. Scollato A, Lampasona R. Tokophobia: When fear of childbirth prevails. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*. 2013;1(1):1-18. doi: [10.6092/2282-1619/2013.1.893](https://doi.org/10.6092/2282-1619/2013.1.893)
9. Hofberg K, Brockington I. Tokophobia: an unreasoning dread of childbirth: a series of 26 cases. *The British Journal of Psychiatry*. 2000;176(1):83-5. doi: [10.1192/bjp.176.1.83](https://doi.org/10.1192/bjp.176.1.83)
10. Uçar T, Gölbaşı Z. Nedenleri ve sonuçlarıyla doğum korkusu. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2015;4(2):54-8.
11. Ryding EL. Investigation of 33 women who demanded a cesarean-section for personal reasons. *Acta Obstetrica Et Gynecologica Scandinavica*. 1993;72(4):280-5. doi: [10.3109/00016349309068038](https://doi.org/10.3109/00016349309068038)

12. Sydsjo G, Angerbjorn L, Palmquist S, Bladh M, Sydsjo A, Josefsson A. Secondary fear of childbirth prolongs the time to subsequent delivery. *Acta Obstetrica Et Gynecologica Scandinavica*. 2013;92(2):210-4. doi: [10.1111/aogs.12034](#)
13. Fenwick J, Toohill J, Creedy DK, Smith J, Gamble J. Sources, responses and moderators of childbirth fear in Australian women: A qualitative investigation. *Midwifery*. 2015;31(1):239-46. doi: [10.1016/j.midw.2014.09.003](#)
14. Nilsson C, Bondas T, Lundgren I. Previous birth experience in women with intense fear of childbirth. *JOGNN*. 2010;39(3):298-309. doi: [10.1111/j.1552-6909.2010.01139.x](#)
15. Serçekuş P, Okumuş H. Fears associated with childbirth among nulliparous women in Turkey. *Midwifery*. 2009;25(2):155-62. doi: [10.1016/j.midw.2007.02.005](#)
16. Okumus F, Sahin N. Fear of childbirth in urban and rural regions of Turkey: Comparison of two resident populations. *Northern Clinics of Istanbul*. 2017;4(3):247-56. doi: [10.14744/nci.2017.46693](#)
17. Boorman RJ, Devilly GJ, Gamble J, Creedy DK, Fenwick J. Childbirth and criteria for traumatic events. *Midwifery*. 2014;30(2):255-61. doi: [10.1016/j.midw.2013.03.001](#)
18. Wiklund I, Andolf E, Lilja H, Hildingsson I. Indications for cesarean section on maternal request—guidelines for counseling and treatment. *Sexual & Reproductive Healthcare*. 2012;3(3):99-106. doi: [10.1016/j.srhc.2012.06.003](#)
19. Størksen HT, Garthus-Niegel S, Vangen S, Eberhard-Gran M. The impact of previous birth experiences on maternal fear of childbirth. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*. 2013;92(3):318-24. doi: [10.1111/aogs.12072](#)
20. Eriksson C, Jansson L, Hamberg K. Women's experiences of intense fear related to childbirth investigated in a Swedish qualitative study. *Midwifery*. 2006;22(3):240-8. doi: [10.1016/j.midw.2005.10.002](#)
21. Spice K, Jones SL, Hadjistavropoulos HD, Kowalyk K, Stewart SH. Prenatal fear of childbirth and anxiety sensitivity. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*. 2009;30(3):168-74. doi: [10.1080/01674820902950538](#)
22. Sydsjö G, Angerbjörn L, Palmquist S, Bladh M, Sydsjö A, Josefsson A. Secondary fear of childbirth prolongs the time to subsequent delivery. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*. 2013;92(2):210-4. doi: [10.1111/aogs.12034](#)
23. Eriksson C, Westman G, Hamberg K. Experiential factors associated with childbirth-related fear in Swedish women and men: A population based study. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*. 2005;26(1):63-72. doi: [10.1080/01674820400023275](#)
24. Hanson S, Hunter LP, Bormann JR, Sobo EJ. Paternal fears of childbirth: A literature review. *J Perinat Educ*. 2009;18(4):12-20. Doi: [10.1624/105812409X474672](#)
25. Stoll K, Hall WA. Attitudes and preferences of young women with low and high fear of childbirth. *Qualitative Health Research*. 2013;23(11):1495-505. doi: [10.1177/1049732313507501](#)
26. Stoll K, Hall W, Janssen P, Carty E. Why are young Canadians afraid of birth? A survey study of childbirth fear and birth preference among Canadian university students. *Midwifery*. 2014;30(2):220-6. doi: [10.1016/j.midw.2013.07.017](#)
27. Stoll K, Hauck Y, Downe S, Edmonds J, Gross MM, Malott A, McNiven P, Swift E, Thomson G, Hall WA. Cross-cultural development and psychometric evaluation of a measure to assess fear of childbirth prior to pregnancy. *Sexual & Reproductive Healthcare*. 2016;8:49-54. doi: [10.1016/j.srhc.2016.02.004](#)
28. Çapık C. İstatistiksel güç analizi ve hemşirelik araştırmalarında kullanımı: Temel bilgiler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014;17(4):268-74.
29. Uçar T, Timur Taşhan S. Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeğinin Türkçe uyarlanması: Kadın ve erkeklerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018;9(3):289-96. doi: [10.31067/0.2018.43](#)
30. Fenwick J, Gamble J, Nathan E, Bayes S, Hauck Y. Pre and postpartum levels of childbirth fear and the relationship to birth outcomes in a cohort of Australian women. *Journal of Clinical Nursing*. 2009;18(5):667-77. doi: [10.1111/j.1365-2702.2008.02568.x](#)
31. Kıpısız Ö, Karaca A, Özkan FS, Savaş HG. Hemşirelik öğrencilerinin doğum algısı. *D Ü Sağlık Bil Enst Derg*. 2017;7(3):156-60.
32. Antic LZ, Rados SN, Jokic-Begic N. Are non-pregnant women afraid of childbirth? Prevalence and predictors of fear of childbirth in students. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*. 2019;40(3):226-31. doi: [10.1080/0167482X.2018.1470162](#)
33. Hildingsson I, Johansson M, Fenwick J, Haines H, Rubertsson C. Childbirth fear in expectant fathers: Findings from a regional Swedish cohort study. *Midwifery*. 2014;30(2):242-7. doi: [10.1016/j.midw.2013.01.001](#)
34. Bergström M, Rudman A, Waldenström U, Kieler H. Fear of childbirth in expectant fathers, subsequent childbirth experience and impact of antenatal education: Subanalysis of results from a randomized controlled trial. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2013;92(8):967-73. doi: [10.1111/aogs.12147](#)
35. Weeks FH, Sadler M, Stoll K. Preference for caesarean and attitudes toward birth in a Chilean sample of young adults. *Women and Birth*. 2020;33(2):e159-e165. doi: [10.1016/j.wombi.2019.03.012](#)
36. Güleç Şatır D. Hemşirelik öğrencilerinde doğum ve ebeveynliğe hazırlık dersinin doğum korkusu ve travmatik doğum algısına etkisi. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. 2020;10(3):423-8. doi: [10.5961/jhes.2020.402](#)